

حەلال ئاشكرايه و حەرام ئاشكرايه

له نوعمانی كوری به شیرەوه -پەزای خۆی لیبت- دەلیت: گوتم له پیغمبەری خودا بوو -صلی اللہ علیہ وسلم- که دەیفەرموو (ونوعمان به پەنجەکانی ئاماژە ی بۆ گوپیەکانی کرد): «حەلال ئاشكرايه و حەرام ئاشكرايه، له نیتوانیان هەندیک شتی گومانای هەن که زۆر له خەلکی نایزانی، ئەوەی خۆی له گومانەکان پارێزێت ئەوا دین وکەسایەتی سەلامەت بوو، و ئەوەی بکەوتە ناو گومانەکان (شوبهەکان)؛ ئەوا تووشی حەرام بوو، وەکو شوانیک که مەپەرەکانی له دەوری خاکی قەدەغە کراودا دەلەوەرێتیت لەو دەبایە که مەپەرەکان بچنە ناو خاکە قەدەغە کراوە کەو، و هەموو پادشایەکی سنووری خۆی هەیه، و سنوورەکانی خۆی گەرە بریتیه له حەرامکراوەکان، و لە لاشەدا پارچە گوشتیک هەیه ئەگەر چاک بوو؛ ئەوا هەموو لاشە چاک دەبێت، و ئەگەر خراب «بوو؛ ئەوا هەموو لاشە خراب دەبێت، ئەویش بریتیه له دل

[[سەحیح - راست]] [[البخاری و مسلم]] هاوران لەسەری]]

پیغمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- بنچینەیهکی گشتی پرووندە کاتەوه له شتەکاندا، که له شەریعەدا بۆ سێ جۆر دابەش دەبن: حەلالیک، پروون، و حەرامیک، پروون، و شتانیکی که گومانای و پروون نین له حوکمدا لەروانگی حەلال و حەرامیەوه، و زۆرێک له خەلکی حوکمەکانیان نازانن. هەرکەسێک واز له شتە گومانایەکان بەیئت ئەوا دینداریهکی پارێزراو دەبێت بەهۆی دوورکەوتنەوه له تووشبوون به حەرام، وکەسایەتی -ناوبانگی- پارێزراو دەبێت له قسە ی خەلکی چونکە پەخنی لێدەگرن له کاتی کردنی ئەم شتە گومانایەدا. بۆیه ئەوەی دوور نەکەوتەوه له شتە گومانایەکان ئەوا خۆی تووشی یەکیک له دوو شتە یان هەردوو یان دەکات: یان ئەوەتا تووشی حەرام دەبێت، یان ئەوەتا خەلکی پەخنی لێدەگرن و تانە ی لێدەدەن. و پیغمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- نمونەیهکی هێنایەوه بۆ ئەوەی حالی ئەو کەسە پروونکاتەوه که شتە گومانایەکان دەکات وەکو شوانیک وایه که مەپەرەکانی له دەوری خاکی سنورداردا بلەوەرێتیت، نزیکە لەوهی مەپرو مالاتەکی له مەپەرگا سنوردارە بخۆن؛ بەهۆی نزیکبوونەوه یان لێ، بەهەمان شیوه ئەوەی شتیکی گومانای دەکات؛ نزیک دەبێتەوه له حەرام و رەنگە تووشی بییت. پاشان پیغمبەر -صلی اللہ علیہ وسلم- باسی ئەوەی کرد که لە لاشەدا پارچە گوشتیک هەیه (ئەویش دلە) ئەگەر چاک بێت؛ ئەوا لاشەیش چاک دەبێت، و ئەگەر خراب بێت؛ ئەوا لاشەیش خراب دەبێت.

<https://sunnah.global/hadeeth/ku/show/4314>

